«8D11301 – Логистика (сала бойынша)» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесіне іздену үшін ұсынылған Жұманов Азат Убайдуллаұлының «Халықаралық дәліздердің транзиттік әлеуетін арттыру үшін көлік-логистикалық инфрақұрылымды оңтайландыру» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына ресми

РЕЦЕНЗЕНТТІҢ ЖАЗБАША ПІКІРІ

р/н №	Өлшемшарттар	Өлшемшарттарға сәйкестігі (жауап нұсқаларының бірін сызу)	Ресми рецензенттің ұстанымына негіздеме (ескертуді курсивпен көрсету)
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымды дамытудың басым бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі:	Диссертациялық жұмыстың тақырыбы Қазақстан Республикасының көлік-логистикалық әлеуетін дамытудың 2030 жылға дейінгі тұжырымдамасына және мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Әділетті Қазақстанның экономикалық бағдары» Қазақстан халқына Жолдауына сәйкелс болып табылады.
		1) диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірін көрсету);	
		2) диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауын көрсету);	
		3) диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету) келеді.	
2.	Ғылым үшін маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін **қосады**, ал оның маңыздылығы **ашылған**.	Диссертациялық жұмыс жаңа көзқарас беретін және халықаралық дәліздердің транзиттік әлеуетін арттыру үшін көлік-логистикалық инфрақұрылымды оңтайландыру тәсілдерін зерттеуге үлкен үлес **қосатын** ғылыми еңбек болып табылады және зерттеу тақырбының маңыздылығы толығымен **ашылған**.

3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: 1) **жоғары**; 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған.	Мұны диссертанттың жарияланымдары және көлік-логистикалық дәліздерді оңтайландыру жолында өздігінен орындалған бағдарламалық модельдеулер, алынған деректерді талдау және нәтижелерді жүйелеу бойынша өзі жазу деңгейінің жоғары екендігін растайды.
4.	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: 1) **негізделген**; 2) ішінара негізделген; 3) негізделмеген.	Диссертациялық жұмыстың өзектілігі жеткілікті дәрежеде негізделген және зерттеу жұмыстары барысында дәлелденген. Жұмыс жаңашылдыққа ие және елдің халықаралық дәліздерінің транзиттік әлеуетін арттыру тәсілдерін зерттеу теориясы мен практикасына елеулі үлес қосады.
		4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды: 1) **айқындайды**; 2) ішінара айқындайды; 3) айқындамайды.	Диссертациялық жұмыста ұсынылған материал жұмыс тақырыбын толығымен айқындайды және зерттелетін мәселеге сәйкес келеді.
		4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді: 1) **сәйкес келеді**; 2) ішінара сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді.	Диссертациялық жұмыстың кіріспесінде көрсетілген зерттеудің мақсаттары мен міндеттері толығымен тақырыбына сәйкес келеді. Қойылған міндеттердің негізінде диссертацияның тиісті бөлімдері құрылған және орындалған.
		4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері логикалық байланысқан: 1) **толық байланысқан**; 2) ішінара байланысқан;	Диссертацияның барлық бөлімдері ішкі тұтастыққа ие, сонымен бірге бір-бірімен толық байланысқан. Зерттеулердің логикалық бірізділігі және

		3) байланыс жоқ.	тұжырымдарға құрылған ойлардың толықтығы атап өтіледі.
		4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған:	Зерттеу бағыты бойынша бұрын жарияланған деректерді талдау негізінде, сондай-ақ өз нәтижелеріне сүйене отырып, жұмыс авторы диссертацияда ұсынылған зерттеу бағыттары бойынша қойылған міндеттерді тұжырымдау және шешу әдістемесін таңдауды негіздейді.
		1) **сыни талдау бар**;	
		2) талдау ішінара жүргізілген;	
		3) талдау өз пікіріне емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген;	
		4) талдау жоқ.	
5.	Ғылыми жаңашылдық принципі	5.1 Ғылыми нәтижелер мен ережелер жаңа ма?	Жаңашылдық пен ережелер туралы мәліметтерді автор кіріспеде ұсынады, ал тұжырымдар мен есептердің шешімдері қорытындыда көрсетілген.
		1) **толығымен жаңа**;	
		2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);	
		3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	
		5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа ма?	Диссертациялық жұмыста ғылыми нәтижелерге негізделген жаңа тұжырымдар бар. Алынған деректердің жаңалығы Scopus деректер базасына кіретін рейтингтік журналдарда, халықаралық басылымдардағы жарияланымдарымен расталды.
		1) **толығымен жаңа**;	
		2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);	
		3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	
		5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе?	Техникалық шешімдер жаңа және негізделген, бұл рейтингтік журналдардағы жарияланымдармен және зерттеу нәтижелерін өндіріске енгізу актілерімен, сондай-ақ кейбір практикалық қолдану сәттерімен расталады.
		1) **толығымен жаңа**;	
		2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);	
		3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	

6.	Негізгі қорытындылардың негізділігі	Барлық негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде **негізделген** (qualitative research (куолитатив ресеч) және өнер және гуманитарлық ғылымдар бойынша даярлық бағыттары үшін).	Алдыңғы зерттеушілердің материалдары мен өз деректеріндегі ғылыми жағдайлар мен тұжырымдардың әдістемелік негіздері жеткілікті түрде негізделген.
7.	Қорғауға шығарылған негізгі ережелер	Әрбір ереже бойынша келесі сұрақтарға жеке жауап беру қажет:	Диссертацияны қорғауға шығарылатын ережелер:
		7.1 Ереже дәлелденді ме?	Алдыңғы зерттеулерге және халықаралық тәжірибелерге негізделген ұсынылған ережелер дәлелденген.
		1) **дәлелденді**;	
		2) шамамен дәлелденді;	
		3) шамамен дәлелденбеді;	
		4) дәлелденбеді;	
		5) бұл тұжырымда ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.	
		7.2 Тривиалды ма?	Жоқ, тривиалды емес.
		1) ия;	
		2) **жоқ**;	
		3) бұл тұжырымда ереженің тривиалды екенін тексеру мүмкін емес.	
		7.3 Жаңа ма?	Транскаспийский халықаралық дәлізінің жұмысын оңтайландыру бойынша ұсыныстар мен иммитациялық модельдаеу нәтижесін алынған нәтижелері жаңа болып табылады.
		1) **ия**;	
		2) жоқ;	
		3) бұл тұжырымда ереженің жаңашылдығын тексеру мүмкін емес.	
		7.4 Қолдану деңгейі:	Ұсынылған ережелердің қолдану ауқымы кең болып табылады.
		1) тар;	
		2) орташа;	
		3) **кең**	
		4) бұл тұжырымда ереженің қолдану деңгейін тексеру мүмкін емес.	

		7.5 Мақалада дәлелденген бе?	Зерттеу нәтижелері мақалада және ашық баспаға шыққан жарияланымдарында дәлелденген.
		1) **ия**;	
		2) жоқ	
		3) бұл тұжырымда мақаладағы ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.	
8.	Дәйектілік қағидаты.	8.1 Әдіснаманы таңдау – негізделген немесе әдіснама нақты жазылған:	Жұмыстың талдауы мен нәтижелері оның авторы зерттеу әдістемесін дұрыс және негізделген түрде таңдағанын көрсетеді. Зерттеу әдістемесі диссертацияда жеткілікті жан-жақты сипатталған және негізделген.
	Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі	1) **ия**;	
		2) жоқ.	
		8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған:	Диссертациялық жұмыстың нәтижелері ғылыми зерттеулердің заманауи әдістері мен деректерді өңдеу әдістерін қолдана отырып алынды. Бағдарламалық кешен көмегімен зерттелетін иммитациялық модельдеу арқылы құрылған математикалық модельдер мен есептеулер заманауи әдістерге негізделген.
		1) **ия**;	
		2) жоқ.	
		8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді):	Теориялық тұжырымдар толығымен негізделген және зерттеу барысында алынған нәтижелердің сенімділігіне ие. Модельдер мен анықталған қатынастар имитациялық модельдеу арқылы расталады, бұл теориялық тұжырымдардың сенімділігін арттырады.
		1) **ия**;	
		2) жоқ.	
		8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен **расталған**.	Диссертациядағы барлық зерттеулер мен тұжырымдар нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталады.

		8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға **жеткілікті**.	Пайдаланылған әдебиет көздерінің саны әдеби шолу үшін жеткілікті, оның негізінде тапсырмалар мен зерттеу бағдарламасы жасалған. Бұл мәселені жан-жақты талдауды және әдеби шолудың жоғары сапасын қамтамасыз етеді.
9	Практикалық құндылық қағидаты	9.1 Диссертацияның теориялық маңызы:	Диссертациялық зерттеудің нәтижелері жоғары теориялық мәнге ие.
		1) **бар**;	
		2) жоқ.	
		9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары:	Диссертациялық зерттеу барысында алынған нәтижелері іс жүзінде одан әрі қолдану ықтималдығы жоғары, бұл өндіріске енгізу Актісінің болуымен расталады.
		1) **ия**;	
		2) жоқ.	
		9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа ма?	Практикаға арналған ұсыныстар жаңа болып табылады, бұл «KAZLOGISTICS» ҚКО және «Қазақстан темір жолы» ҰК» АҚ әр түрлі салалық филиалдарына өндіріске енгізу актілерімен расталады.
		1) **толығымен жаңа**;	
		2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);	
		3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	
10.	Жазу және ресімдеу сапасы	Академиялық жазу сапасы:	Диссертация түсінікті ғылыми тілде жазылған, мазмұндаудың академиялық сапасы жоғары және түсінікті. Зерттеу нәтижелері иллютрациялық материалдармен, кестелермен, графиктермен және талдаулармен жақсы сипатталған. Бұл өз кезегінде диссертацияның академиялық сапасын жоғары деп бағалауға мүмкіндік береді. Диссертация диссертациялық жұмыстарға қойылатын барлық талаптарға сәйкес келеді, бұл автордың
		1) **жоғары**;	
		2) орташа;	
		3) орташадан төмен;	
		4) төмен.	

			жоғары дайындық деңгейін және материалды мұқият үйлестіргендігін көрсетеді.
11.	Диссертацияға ескертулер	Орындалған жұмыстың жоғары деңгейіне қарамастан диссертация бойынша кейбір ескертулер бар.	1. Диссертациялық жұмыстың үшінші бөлімінде келтірілген 3.3, 3.4, 3.5 және 3.13-суреттердегі жазулар ағылшын тілінде келтірілген, жұмыс Мемлекеттік тілде орындалғандықтан, аталған суреттердегі жазбаларды қазақ тілінде келтірген жөн. 2. Диссертацияда иммитациялық моделдеу жұмыстары бағдарламалық кешендермен орындалған, жан-жақты танымал AnyLogic бағдарламасында орындалғаны жөн болар еді. 3. Кестелердегі үлестік сандық көрсеткіштер еуропалық стильде келтірілген, Қазақстандық үлестік сандар үтірмен бөлінеді.
12.	Докторант мақалаларының зерттеу тақырыбы бойынша ғылыми деңгейі (диссертация мақалалар сериясы нысанында қорғалған жағдайда ресми рецензенттер докторанттың зерттеу тақырыбы бойынша әр мақаласының ғылыми деңгейін зерделейді)	Зерттеу тақырыбы бойынша докторант мақалаларының ғылыми деңгейі жоғары. Мұны Scopus дерекқорына кіретін екі мақала, Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету Комитеті ұсынған журналдардағы алты мақала және ғылыми-практикалық конференциялардағы бір баяндама растайды.	1. Анализ транспортно-складских мощностей на Транскаспийском железнодорожном маршруте, ҚазККА Хабаршысы № 1 (124), 2023 ISSN 1609-1817 (Print) The Bulletin of KazATC Вестник КазАТК № 1 (124), 2023 ISSN 2790-5802 (Online) DOI: https://doi.org/10.52167/1609-1817 vestnik.alt.edu.kz 2. Взаимосвязь глобальных кризисов с грузоперевозками: сравнение между Германией и Казахстаном, ҚазККА Хабаршысы № 4 (127), 2023 ISSN 1609-1817 (Print), 2023 ISSN 2790-5802

			(Online) DOI https://doi.org/10.52167/1609-1817 https://vestnik.alt.edu.kz 3. Кәсіпорындағы сатып алу жүйесін оңтайландыру әдістерін талдау, «Тұран» университетінің Хабаршысы» ғылыми журналы, №2(98), 2023 ж. https://vestnik.turan-edu.kz/jour/issue/view/53 4. Қазақстан Республикасында контейнерлік тасымалдарды жетілдіру, ҚазККА Хабаршысы, №4 (127), 2023 ISSN 1609-1817 (Print), DOI: https://doi.org/10.52167/1609-1817, https://vestnik.alt.edu.kz, DOI: https://doi.org/10.52167/1609-1817-2023-127-4-111-118 5. Халықаралық дәліздердің транзиттік әлеуетін арттыру үшін көліктік-логистикалық инфрақұрылымды оңтайландыру, ҚазККА Хабаршысы № 2 (131), 2024 ISSN 1609-1817 (Print)б DOI: https://doi.org/10.52167/1609-1817, https://vestnik.alt.edu.kz. 6 Қазақстан Республикасының логистика және халықаралық дәліздердің транзиттік әлеуетінің даму жағдайы, «Тұран» университетінің Хабаршысы» ғылыми журналы, 2024 ж., № 4(104) https://doi.org/10.46914/1562-2959-2024-1-4-200-212.

			7. Factors of Development of International Transport Corridors in the Republic of Kazakhstan, Ғылыми-практикалық конференция материалдарының жинағында жарияланған, https://hseb-conferences.kz/kz/conference/international-scientific-practical-conference-the-paradigm-of-sustainable-economic-development-in-the-context-of-global-change-challenges-consequences-opportunities 8. Trans-Caspian International Transport Route Infrastructure Assessment Using Simulation Modelling, Transport and Telecommunication Journal, Том 25, Выпуск 1, Стр. 11 - 191 February 2024, Статья, ISSN14076160 DOI: https://doi.org/10.2478/ttj-2024-0002. 9. Extended Analysis of Simulation Paradigms and Development of a Mesoscopic Model Based on the Discrete Time Paradigm, Transport and Telecommunication Journal, Volume 26 (2025): Issue 2 (April 2025)
13.	Ресми рецензенттің шешімі (осы Үлгі ереженің 28-тармағына сәйкес)		А.У. Жұмановтың диссертациялық жұмысы жоғары техникалық деңгейде қойылған міндеттер шешілген тұтас және логикалық байланысты жұмыс болып табылады. Мазмұны мен құрылымы бойынша жұмыс диссертациялық зерттеулерге қойылатын талаптарға толық сәйкес келеді.

			Рецензенттің шешімі: Теориялық деңгейі мен практикалық нәтижелері бойынша диссертация ғылымның даму бағыттарына сәйкес келеді, оның авторы Жұманов Азат Убайдуллаұлы 8D11301 – «Логистика (сала бойынша)» білім беру бағдарламасы бойынша (мамандығы) философия докторы (PhD) дәрежесін беруге лайық.

Ресми рецензент:

Мұхаметжан Тынышбаев атындағы
ALT Университеті «Жылжымалы құрам»
кафедрасының қауымдастырылған профессоры, PhD **Бақыт Ғ.Б.**

ПОДПИСЬ ЗАВЕРЯЮ

HR департаменті
HR департамент